

Motion till riksdagen 2023/24:2735

av **Annika Hirvonen m.fl. (MP)**

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell A i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändringen i föräldraförsäkringen om dubbeldagar bör utvärderas framöver för att säkerställa att reformen fått önskad effekt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag om överlåtelse av föräldradagar som riskerar att öppna upp för kommersiellt nannysystem i föräldraförsäkringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur föräldradagar ska kunna överlåtas till närstående och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell A Anslagsförslag 2024 för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Barnbidrag	33 074 824	2 700 000
1:2 Föräldraförsäkring	50 521 438	±0
1:3 Underhållsstöd	2 798 382	400 000
1:4 Adoptionsbidrag	14 784	±0
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	1 097 900	±0
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	5 234 340	±0
1:7 Pensionsrätt för barnår	8 971 900	±0
1:8 Bostadsbidrag	4 357 164	300 000
Summa	106 070 732	3 400 000

Sammanfattning

Starka skyddsnät är en förutsättning för att alla kan vara trygga och ingen lämnas utanför. Jämställdhetsperspektivet och barns rätt till alla sina föräldrar och andra närstående vuxna måste fokuseras starkare.

Miljöpartiet anser att inte ett enda barn ska växa upp i fattigdom. Tyvärr är vi långt därifrån i dag och det är alltid barn som kommer i kläm när socialförsäkringssystemet snävas in. Det som regeringen har aviserat oroar i hög grad.

Miljöpartiet har länge drivit på för en förändring av föräldraförsäkringen. Sakta stiger antalet uttagna dagar bland män. Det går åt rätt håll, men för långsamt. För barn, för fäder, för mödrar, för jämställdheten och hela samhället skulle ett mer jämställt föräldraskap betyda mycket.

Miljöpartiet anser att en tredjedel av dagarna ska reserveras för respektive förälder, dvs. ej vara överlåtbara. I dagsläget är det bara tre månader som är reserverade för respektive förälder, när de är två. Regeringen lägger i propositionen ett förslag om att dagar ska kunna överlåtas till tredje person. Detta är också en fråga Miljöpartiet vill och länge har drivit. Vi anser dock att möjligheten ska ges för personer som är närstående till barnet och det ska inte kunna leda till kommersiell verksamhet. Regeringen hävdar att risken är liten. Vi delar inte den bedömningen. Erfarenheten från marknadsieringen av skolan och andra välfärdstjänster manar till försiktighet. Vi anser att dörren måste vara bestämt stängd till ett nannysystem som finansieras helt eller till stora delar genom föräldraförsäkringen. Därför vill vi att regeringen återkommer med ett förslag som möjliggör överlåtelse till en annan närstående vuxen. Den regeln bör för att gardera mot kommersialisering vid tolkningssvårigheter kompletteras med ett förbud mot förmedling av nannytjänster som finansieras helt eller delvis med föräldraförsäkringen. Vi vill även att regeringen återkommer med förslag om hur fler än två vuxna kan bli vårdnads-havare när ett barn i praktiken har fler än två vuxna som utövar föräldraskap för barnet. I ett första steg välkomnar vi förslaget om föräldrafullmakt från utredningen *Alla tiders*

föräldraskap (SOU 2022:38), men fler åtgärder är nödvändiga för att säkra alla barns rätt till sina familjer och att bli omhändertagna av alla sina föräldrar.

Vi är djupt oroade över Tidöavtalet och vad det kommer att innebära för familjer och barn i Sverige. I stället för att utreda hur barnfamiljer ska bli fattigare och göra så att misstron ökar måste socialförsäkringen stärkas. I synnerhet barn till utlandsfödda föräldrar riskerar att få det mycket sämre med regeringens politik. Miljöpartiet vill att en kriskommission ska tillsättas för att ta fram effektiva förslag mot barnfattigdom. Det är mer angeläget än någonsin.

Socialförsäkringens utformning utgör vårt gemensamma skyddsnät och förebygger problem både för enskilda och på samhällsnivå. Stöd ska ges till de som behöver och bidrag behöver inflationssäkras.

Inflationssäkra barnbidraget

Barnbidraget är ett viktigt bidrag som kommer alla familjer i Sverige till del. Miljöpartiet anser att barnbidraget behöver indexeras på ett sådant sätt att det inflationssäkras. Beräknad kostnad är 2,7 miljarder för 2024, 3,5 miljarder för 2025 och 3,9 miljarder för 2026.

Inför en tredelad föräldraförsäkring

Miljöpartiet vill införa en tredelad föräldraförsäkring, vilket betyder att varje förälder ska ta ut minst en tredjedel av föräldradagarna för ett mer jämställt uttag. En tredjedel av dagarna ska om man så vill kunna överlåtas på annan närstående person. Vi vill även att regeringen återkommer med förslag om hur fler än två vuxna kan bli vårdnadshavare när ett barn i praktiken har fler än två vuxna som utövar föräldraskap för barnet. I ett första steg välkomnar vi förslaget om föräldrafullmakt från utredningen *Alla tiders föräldraskap* (SOU 2022:38), men fler åtgärder är nödvändiga för att säkra alla barns rätt till sina familjer och att bli omhändertagna av alla sina föräldrar.

Vi vill se ett justerat förslag för överlåtelse av dagar

Vi välkomnar den ambition regeringen visar när den nu, efter flera utredningar, föreslår att högst 90 dagar ska kunna överlåtas. Miljöpartiet anser dock, som nämnts ovan, att möjligheten ska ges för personer som är närstående till barnet. Någon sådan avgränsning finns inte i propositionen. Vi vill också starkt betona vikten av att täppa till de möjligheter som kan finnas för att förslaget banar väg för kommersiell verksamhet. Regeringen hävdar att risken är liten. Vi anser att den inte ska kunna finnas. Erfarenheten från marknadiseringen av skolan och andra välfärdstjänster manar till försiktighet. Vi anser att dörren måste vara bestämt stängd till ett nannysystem som finansieras helt eller till stora delar genom föräldraförsäkringen. Därför vill vi att regeringen återkommer med ett förslag som möjliggör överlåtelse till en annan närstående vuxen. Den regeln bör för att gardera mot kommersialisering vid tolkningssvårigheter kompletteras med ett förbud mot förmedling av nannytjänster som finansieras helt eller delvis med föräldraförsäkringen. Därför avslår vi regeringens förslag med förhoppningen om att regeringen snarast återkommer med ett justerat förslag.

Familjer behöver den här flexibiliteten som överlåtelse av dagar till närstående ger, men det är högst angeläget att reformen inte leder fel. Barnperspektivet och vikten av relationer behöver vara i fokus, parallellt med fortsatt strävan mot mer jämställt föräldraskap.

Dubbeldagar, en viktig möjlighet vid tidigt uttag

Vi välkomnar det förslag som regeringen lägger om att föräldrapenning ska kunna tas ut av båda föräldrarna samtidigt i högst 60 dagar fram till dess att barnet är 15 månader. Regeringen utgår från att barnet har två föräldrar medan familjer i realiteten kan se ut på andra sätt, se ovan. Vi tycker dock att det är ett bra förslag i sig, och det kan i synnerhet förbättra möjligheterna för fäder att knyta an tidigt och djupare med barnet. Det kan därmed också bidra till ett mer jämställt föräldraskap. Vi anser dock att ändringen bör utvärderas framöver för att säkerställa att förslaget fått önskad effekt.

Inflationssäkra underhållsstödet

Miljöpartiet anser att underhållsstödet behöver indexeras på ett sådant sätt att det inflationssäkras och skrivs upp i takt med inflationen, och konstruktionen behöver bli permanent. Regeringen bör återkomma med ett förslag på hur detta ska ske. Vi vill dock redan nu höja nivån för de kommande åren enligt den nu beräknade inflationen. Vi avsätter i detta syfte 400 mk per år för år 2024, 2025 och 2026.

Höjt bostadsbidrag för barnfamiljer

Regeringen höjde bostadsbidraget för barnfamiljer tillfälligt under pandemin. Miljöpartiet välkomnar att regeringen anser att den höjda nivån behöver fortsätta att gälla även under första halvåret 2024 och anser även att personer som uppbär ekonomiskt bistånd ska få ta del av höjningen vilket vi avsätter 300 miljoner kronor för på utgiftsområde 25. Vi anser att bostadsbidraget bör räknas upp med inflationen för att inte urholkas när det behövs som mest. Vi avsätter därför 300 mk för år 2024, 700 mk för år 2025 och 800 mk för 2026. Indexeringen för 2024 börjar gälla så fort förlängningen av det förhöjda bidraget löper ut.

Kriskommission för barnfattigdom

Barnfattigdom är ett av de största samhällsproblemen i Sverige. Miljöpartiet anser att en riskkommission behöver tillsättas som ska ta fram förslag för att bekämpa barnfattigdom. Frågan har blivit än mer aktuell med de avsikter regeringspartierna aviserat i Tidöavtalet och successivt utreder för att införa. Många av förslagen kommer drabba barn och barnfamiljer hårt. Kommissionen ska utgå från ett barnrättsperspektiv och behandla både trygghetssystemen och kompensatoriska åtgärder direkt riktade till barnen. Vi vill att barn ska få utrymme att vara delaktiga i processen och att barns åsikter ska beaktas i framtagandet av åtgärder.

Annika Hirvonen (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Linus Lakso (MP)